

Aan:

Staatscommissie rechtsstaat
Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag

Betreft: Aanbevelingen ter verbetering van de positie van kinderen

Leiden, 30 mei 2024

Geachte leden van de Staatscommissie,

Met deze brief brengt het NJCM, in aanvulling op haar eerdere algemene brief¹ van 14 juli 2023 aan uw commissie, nadrukkelijk de belangen van kinderen en jongeren onder uw aandacht. Daarnaast verwijst het NJCM naar haar brief² en oplegbrief van 8 februari 2024, waarin de werkgroep Jeugdrecht van het NJCM de verkenner en formerende partijen heeft opgeroepen tot het verbeteren van de positie van kinderen in beleid en regelgeving. Kinderen en jongeren hebben in het Nederlandse staatsbestel geen eigen stem en geen eigen vertegenwoordiging. Zij zijn daarin afhankelijk van hun ouders en verzorgers, ervaringsdeskundige volwassenen en maatschappelijke organisaties die zich inzetten voor de belangen van kinderen. Het NJCM biedt uw commissie haar aanvullende aanbevelingen aan ter verbetering van de positie van kinderen. Het NJCM doet dit vanuit de wens en gedachte dat uw commissie het belang van kinderen en jongeren verwerkt in het nog op te stellen advies aan de regering, het parlement en de rechtspraak. Deze brief geeft aandacht aan vier verschillende actualiteiten en de mentaliteitsverandering die nodig is om de rechten van kinderen te verwezenlijken.

A. Samenvatting brief van 8 februari 2024

In de hierboven aangehaalde brief aan de verkenner en formerende partijen benoemde het NJCM onderstaande zorgen:

Het NJCM is bezorgd dat wanneer er geen herijking van het beleid voor de bestrijding van armoede onder kinderen komt, het percentage kinderen dat in 2024 in armoede leeft van 6,2 procent naar 7,0 procent stijgt³. Ook met een armoedepakket blijven de laagste inkomens het kwetsbaarst. Bovendien neemt het aantal thuiszitters toe, omdat zij niet kunnen meekomen in het reguliere onderwijs. Daarnaast groeit het aantal gezinnen met meervoudige en complexe problemen met name als er beschermende maatregelen ontwikkeld worden, waarbij onvoldoende rekening wordt gehouden met het perspectief van deze gezinnen met als gevolg dat de geboden hulp niet goed aansluit⁴.

¹ M. Steijns, 'Brief Staatscommissie rechtsstaat', [Staatscommissierechtsstaat.nl](https://www.staatscommissie.nl), 14 juli 2023, www.staatscommissie.nl, (zoeken op: toeslagenaffaire staatscommissie toegang tot het recht).

² K. Hira, A. van Beijsterveldt, A. Yayla en D. Stojkovic, 'Brief oproep aan volgend kabinet tot het verbeteren van de positie van kinderen', [Njcm.nl](https://www.njcm.nl), 8 februari 2024, www.njcm.nl, (zoeken op: verbetering positie van kinderen NJCM).

³ Zie noot 2.

⁴ Dit meldt het Centraal Planbureau, zie onder andere het nieuwsitem van het Nederlands Jeugdinstituut: 'Zonder nieuw beleid stijgt kinderarmoede', [Nji.nl](https://www.nji.nl), geraadpleegd op 5 april 2024, www.nji.nl (zoeken op: percentage armoede onder kinderen).

Dit alles vergroot de kansenongelijkheid en bestaansonzekerheid van kinderen. Daar komt bij dat kinderen die het meest kwetsbaar zijn en die te maken hebben met kindbeschermingsmaatregelen, geen goede rechtsbescherming⁵ krijgen, met als gevolg rechtsonzekerheid en soms zelfs institutionele onveiligheid.

Het NJCM staat voor het beschermen van mensenrechten en het waarborgen van kinderrechten in Nederland. Middels deze brief roepen wij uw Staatscommissie op het toekomstige kabinet te adviseren de hiervoor genoemde problemen, conform onze eerdere aanbevelingen zoals beschreven in onze brief van 8 februari 2024, aan te pakken. Daarnaast voegt het NJCM de hierna volgende, acht aanbevelingen toe.

B. Actualiteiten I – ‘Blind voor mens en recht’, over de indringende gevolgen van doorgeslagen fraudebestrijding

Sinds de brief⁶ van het NJCM hebben zich nieuwe ontwikkelingen voorgedaan. Zo heeft de Parlementaire enquêtecommissie Fraudebestrijding en Dienstverlening (hierna PEFD), die als hoofddoel had ‘waarheidsvinding om lessen te trekken voor de toekomst’⁷, het rapport ‘Blind voor mens en recht’⁸ gepubliceerd. Hierin is ondermeer geconcludeerd dat (i) de drie staatsmachten blind geweest zijn voor mens en recht, (ii) het systeem dat bedoeld is om mensen te helpen, mensen juist de vernieling in heeft geholpen en (iii) de grondrechten van mensen geschonden zijn. Volgens de PEFD is de meest indringende conclusie dat het toeslagenschandaal geen uitzonderlijke gebeurtenis is, waaruit lessen getrokken kunnen worden, zodat iets vergelijkbaars niet nog eens zal plaatsvinden.⁹ De patronen, die hieraan ten grondslag liggen, zijn nog steeds aanwezig zijn. Indien de blindheid van de overheid voor mensen en hun rechten niet wordt weggenomen, wanneer niet de juiste veranderingen plaatsvinden of de juiste maatregelen worden genomen, is een nieuw grondrechtenschandaal niet uit te sluiten.¹⁰

Het NJCM vindt dit vlijmscherpe en pijnlijke conclusies, te meer nu zich onder de benadeelden ook kinderen en jongeren bevinden die afhankelijk zijn van hun ouders en de overheid. Dit betekent dat de overheid ook blind geweest is voor de impact van haar handelingen op kinderen en jongeren onder de 18 jaar. Conflicten die ouders met de overheid hebben, zorgen immers voor een grote negatieve impact op het gezinsleven.

---

⁵ Sinds 2023 zijn er ook positieve ontwikkelingen, zoals de pilot waarbij waarbij ouders en kinderen die te maken krijgen met een uithuisplaatsing en een gezagsbeëindigende maatregel, een kosteloze (jeugdrecht)advocaat krijgen. Ondanks enkele positieve ontwikkelingen blijft het niveau van rechtsbescherming echter te kort schieten. Dit blijkt uit het rapport: Kinderen en ouders met recht goed beschermd - Advies van de Adviescommissie Rechtsbescherming en Rechtsstatelijkheid | Publicatie | Rijksoverheid.nl, p. 101, geraadpleegd op 2 april 2024.

⁶ Zie noot 2.

⁷ M. van Nispen en E.M. Sjerp, ‘Rapport “Blind voor mens en recht”’, [Tweedekamer.nl](https://www.tweedekamer.nl), 26 februari 2024, www.tweedekamer.nl (zoeken op: Rapport blind voor mens en recht), p.27.

⁸ M. van Nispen, ‘Parlementaire enquêtecommissie Fraudebeleid en Dienstverlening’, [Tweedekamer.nl](https://www.tweedekamer.nl), geraadpleegd op 13 maart 2024, www.tweedekamer.nl (zoeken op: bestrijding fraude commissie discriminerende risicoprofielen).

⁹ Zie noot 7, p. 46.

¹⁰ Zie noot 7, p. 20.

Hierdoor komt de ouder-kind relatie onder druk te staan en daalt bovendien het vertrouwen van kinderen en jongeren in de overheid.¹¹

Het NJCM onderschrijft de conclusies van de PEFD, met name het belang van effectieve rechtsbescherming, een ruime bezwaartermijn, hulp en ondersteuning bij het verkrijgen van rechtvaardigheid door goede rechtshulp en adequate rechtsbijstand. Als de rechtsbescherming niet op orde is, dan faalt de overheid in het beschermen van haar burgers. Mensen moeten kunnen vertrouwen op een rechtvaardige behandeling door de overheid.¹² Dit geldt niet alleen voor volwassenen, maar ook voor kinderen en jongeren onder de 18 jaar.

Een middel om dit te bereiken is door ratificatie van het Derde Facultatieve Protocol (FP) van het Internationale Verdrag voor de Rechten van het Kind (hierna: IVRK). Hierdoor kunnen kinderen zelf een klacht indienen bij het Kinderrechtencomité van de Verenigde Naties, als zij vinden dat ze slachtoffer zijn geworden van een schending van hun rechten door Nederlandse overheidsorganen. Het klachtrecht geeft een kind immers een uiterst middel om te vragen om rechtsbescherming tegen de overheid of haar organen. Daarom zou de overheid de ratificatieprocedure moeten versnellen door het opstellen van een goedkeuringswet. Deze vorm van participatie past ook binnen de ontwikkeling van kinderen als rechtsobject naar kinderen als rechtssubject.

Het NJCM beveelt uw Commissie aan de rechtsbescherming voor kinderen te verbeteren door het ratificeren van het Derde Protocol bij het IVRK en daaruit voortvloeiend om de rechten van kinderen, rechtsbescherming en toegang tot een effectief rechtsmiddel¹³ bij een onafhankelijk orgaan daadwerkelijk te garanderen. Het NJCM beveelt uw Staatscommissie aan deze aanbevelingen op te nemen in uw advies:

1. Verbeter de rechtsbescherming en de toegang tot een effectief rechtsmiddel, zodat kinder- en mensenrechten nageleefd worden.
2. Ratificeer het Derde Protocol bij het IVRK, zodat kinderen een zelfstandig klachtrecht hebben tegen de overheid als hun rechten zijn geschonden.

Actualiteiten II – ‘Kinderen en ouders met recht goed beschermd’, over jeugdbescherming

Begin 2023 is de Adviescommissie Rechtsbescherming en Rechtsstatelijkheid (hierna: de Adviescommissie) ingesteld met als taak het uitbrengen van een advies over hoe de rechtsbescherming van ouders en kinderen moet worden gewaarborgd bij de realisatie van het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming.

---

¹¹A. de Jong, A. Sabahoglu & M. Hopman, ‘Rapport Waar ik bij ben: Kinderen over hoe het conflict tussen hun ouders en de overheid hun eigen leven en vertrouwen in de overheid beïnvloedt’, [Kinderombudsman.nl](https://www.kinderombudsman.nl) 12 september 2023, www.kinderombudsman.nl, p. 34-36.

¹² Zie noot 10, p. 46.

¹³ Artikel 13 EVRM.

In haar rapport ‘Kinderen en ouders met recht goed beschermd’¹⁴ heeft de Adviescommissie tot uitgangspunt genomen dat kinder- en mensenrechten centraal gesteld moeten worden bij het werken binnen het Toekomstscenario. Voorts kunnen procedures verbeterd worden als kinderen (én ouders) participeren en betrokken worden bij het inrichten van (nieuwe) werkwijzen, zodat deze beter op hen afgestemd raken.¹⁵ Dit is in lijn met artikel 12¹⁶ IVRK. Het artikel geeft ieder kind het recht om gehoord te worden in elke gelegenheid die hem/haar, direct of indirect, aangaat.

Het NJCM onderstreept het belang van participatie van (ervaringsdeskundige) kinderen en jongeren om bestaande procedures te verbeteren en meer af te stemmen op hun behoeften. Bij het nemen van besluiten en het maken van plannen moeten, gelet op het bepaalde in artikel 12 IVRK, de belangen van kinderen in kaart gebracht worden en afgewogen worden tegen andere belangen. Bij het te nemen besluit hoort het belang van kinderen vervolgens voorop te staan. Het NJCM beveelt uw Staatscommissie aan deze aanbeveling op te nemen in uw advies:

3. Breng bij het nemen van besluiten het belang van kinderen in kaart en weeg deze belangen af tegen andere belangen, in overeenstemming met artikel 12 IVRK.

Actualiteiten III – ‘Eenzaam gesloten’, over de ervaringen van jongeren in een gesloten jeugdhulpvoorziening

Kort na het onder II genoemde rapport, verscheen het onderzoeksrapport ‘Eenzaam gesloten’¹⁷ over kinderen in de gesloten jeugdzorg. Dit rapport is opgesteld door Jason Bhugwandass (hierna Jason), een ervaringsdeskundige jongere die gesloten geplaatst was in een zogenaamde ZIKOS-instelling.¹⁸ Jason heeft de ervaringen van 51 jongeren opgetekend die eveneens in een gesloten jeugdzorginstelling verbleven. Zijn rapport is onthutsend en legt (wederom) een ernstig falen van de overheid bloot. Het doel van een gesloten plaatsing is om jongeren door middel van hulpverlening te helpen tot een gedragsverandering te komen, zodat zij geen risico voor zichzelf of hun omgeving meer vormen. Het rapport van Jason laat echter zien dat de overheid is tekortgeschoten¹⁹ in de bescherming van deze groep kwetsbare kinderen en jongeren.

---

¹⁴ Kinderen en ouders met recht goed beschermd - Advies van de Adviescommissie Rechtsbescherming en Rechtsstatelijkheid | Publicatie | Rijksoverheid.nl, p. 103, geraadpleegd op 2 april 2024.

¹⁵ Idem, p. 103.

¹⁶ Dit artikel kan gezien worden als een recht van het kind om te kunnen participeren in beslissingen die het kind direct of indirect aangaan. Dit is verder uitgewerkt in General Comment nr. 12. Een General Comment is een nadere uitleg van één of meer artikelen van het IVRK, met als doel om door middel van aanbevelingen de implementatie van het IVRK te verbeteren. Zie voor General Comment nr. 12: <https://www.kinderrechten.nl/general-comment-nr-12-over-het-recht-om-gehoord-te-worden/>, geraadpleegd op 5 april 2024.

¹⁷ ‘Eenzaam gesloten: onderzoek ZIKOS van Jason’, [Expex.nl](https://www.expex.nl), 11 maart 2024, www.expex.nl, (zoeken op: onderzoeksrapport over ZIKOS-afdelingen).

¹⁸ ZIKOS staat voor ‘Zeer Intensieve Kortdurende Observatie- en Stabilisatieafdeling’ en maakt onderdeel uit van JeugdzorgPlus: een vorm van gesloten jeugdhulp die wordt geboden aan kinderen en jongeren voor wie lichtere vormen van hulpverlening niet voldoende zijn, omdat ze zonder behandeling voor zichzelf of hun omgeving een risico vormen’ [Jeugdzorgnederland.nl](https://www.jeugdzorgnederland.nl), geraadpleegd op 31 maart 2024, www.jeugdzorgnederland.nl (zoeken op: gesloten jeugdhulp, jeugdzorgplus).

¹⁹ De Kinderombudsman onderschrijft de zorgen over de gesloten jeugdzorg en is ook van mening dat de gesloten jeugdzorg op dit moment niet altijd de kwaliteit biedt waarop daarin geplaatste kinderen en jongeren recht hebben. ‘Gebrek aan visie en sturing bij alle partijen in de gesloten jeugdzorg’ | De Kinderombudsman, geraadpleegd op 6 april 2024.

Het NJCM reageert met ontzetting op de bevindingen van Jason. Nederland dient op grond van artikel 3, derde lid, IVRK te waarborgen dat de instellingen die verantwoordelijk zijn voor de zorg voor of de bescherming van kinderen, voldoen aan vastgestelde normen, onder meer ten aanzien van de veiligheid, gezondheid, geschiktheid van de personeelsleden en bevoegd toezicht. Meer concreet dient het personeel voldoende te zijn opgeleid en expertise te hebben over (gedrags)problematiek van jongeren en adequate behandelvormen. Zolang de betrokken professionals niet over de benodigde inhoudelijke expertise beschikken, mogen jongeren niet in de betreffende (gesloten) jeugdinstelling ondergebracht worden. Als er binnen de instelling geen goed pedagogisch klimaat kan worden gerealiseerd, dan kan dit de toch al ernstige gedragsproblemen van deze veelal beschadigde jongeren negatief beïnvloeden.²⁰

Na het rapport van Jason bracht ook de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) een rapport uit, waaruit bleek dat de zorg voor kinderen met complexe psychiatrische problemen op de de ZIKOS-afdelingen tekortschiet.²¹ Inmiddels is bekend gemaakt dat deze instellingen definitief gesloten²² moeten worden, nadat ze al eerder door de IGJ onder verscherpt toezicht waren geplaatst.

Jasons rapport kaart tevens aan dat de (doorleefde) ervaring van de kinderen zelf, hun (terechte) kritiek en feedback, sneller moeten leiden tot signalering van bestaande knelpunten of tot (actie)onderzoek. Te vaak en te lang wordt fundamentele tegenspraak en kritiek op het systeem afgedaan als zijnde incidenten. In het rapport van Jason staat dat een melding nooit geïnterpreteerd mag worden als een incident, maar juist gezien moet worden als een signaal van een groter probleem.²³ In navolging hiervan stelt het NJCM voor om te laten onderzoeken of het bewijsvermoeden kan worden omgedraaid. Hiermee wordt tot uitgangspunt genomen dat kinderen en jongeren die melding doen van misstanden geloofd moeten worden, tenzij het tegendeel kan worden bewezen door de instelling waar de misstanden hebben plaatsgevonden.

Jason heeft op indringende wijze duidelijk gemaakt dat instellingen én de overheid te lang blind zijn gebleven voor signalen van misstanden en dat als de ernst daarvan eerder was doorgedrongen er veel leed voorkomen had kunnen worden. In zijn rapport staan zeven aanbevelingen.²⁴ Het NJCM onderschrijft deze en beveelt uw Staatscommissie aan onderstaande NJCM- aanbevelingen op te nemen in uw advies:

4. Laat de aanbevelingen 2 tot en met 7 in het rapport van Jason met welwillendheid onderzoeken.
5. Laat onderzoeken of en zo ja, hoe omdraaiing van het bewijsvermoeden in de jeugdzorg en jeugdbescherming kan worden vormgegeven.

---

²⁰ K.S. Nijhof ea., 'Kleinschalige groepen binnen de jeugdhulp een eerste verkenning', Kind Adolescent 2020, p. 190.

²¹ ZIKOS-afdeling, iHUB in Harreveld | Rapport | Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (igi.nl), geraadpleegd op 23 april 2024.

²² 'Gemeenten stoppen definitief met ZIKOS jeugdzorg', [Binnenlandsbestuur.nl](https://www.binnenlandsbestuur.nl), 18 april 2024, www.binnenlandsbestuur.nl, (zoeken op: stop ZIKOS Jeugdhulp).

²³ Zie noot 17, p. 73.

²⁴ Idem, p. 70-73. De eerste aanbeveling, het sluiten van de ZIKOS-afdelingen, is inmiddels opgevolgd.

Actualiteiten IV – KidsRightsIndex

Volgens de KidsRightsIndex 2023²⁵ is Nederland in een jaar tijd 16 plaatsen gezakt: van de vierde naar de twintigste plaats. Deze daling is het gevolg van de schending van enkele fundamentele kinderrechten. De overheid kan een grote groep kwetsbare kinderen namelijk niet de benodigde zorg en bescherming bieden die zij nodig hebben. Denk hierbij aan kinderen die afhankelijk zijn van jeugdzorg en jeugdbescherming, kinderen die in armoede leven of kinderen van asielmigranten die leven in azc's of noodlocaties. Diverse overheidsinspecties sloegen recent nog alarm over de opvang van deze laatstgenoemde kinderen²⁶. Verder is de achteruitgang een gevolg van regionale kansenongelijkheid, waarbij bepaalde groepen kinderen in Nederland minder toegang hebben tot (passend) onderwijs of jeugdzorg. Kinderen uit benadeelde groepen worden volgens KidsRights onevenredig hard geraakt. Tenslotte blijkt uit de index dat *“Nederland (...) de laagst mogelijke score op de indicator ‘belang van het kind’ [haalt], wat betekent dat Nederland het beginsel van het belang van het kind onvoldoende toepast bij beslissingen die kinderen aangaan*²⁷.” Deze index is van 2023, nog voordat de onder I, II en III genoemde rapporten werden uitgebracht. Zonder onmiddellijke actie lijkt een verdere daling onafwendbaar.

Om de positie van kinderen in Nederland te verbeteren en de bescherming van kinderrechten in Nederland beter te waarborgen, beveelt het NJCM het volgende aan:

6. Bevorder gelijke kansen voor alle kinderen door inclusief beleid te ontwikkelen die regionale verschillen verminderen, mede door rekening te houden met het belang van het kind dat volgt uit artikel 3 IVRK.
7. Voer bij het maken van nieuwe wetgeving of beleid voor volwassenen een impactanalyse op kinderen uit en ontwikkel hiervoor een niet-uitputtende en niet-hiërarchische leidraad met factoren die vanuit een holistisch ontwikkeling van kinderen gezien bij besluitvorming, zowel in het algemeen als in individuele situaties, kan worden gebruikt bij het beoordelen van de belangen en de rechten van een kind.
8. Laat de Nederlandse voorbehouden op de artikelen 26, 37(c) en 40 IVRK vervallen.

C. Mentaliteitsverandering

Alhoewel kinderrechten in Nederland op papier vaak goed geregeld zijn, is de naleving daarvan in de praktijk weerbarstig en afhankelijk van de tijdsgeest, de implementatie van verbetervoorstellen en de inzet van mensen. Als het gaat om kinderen, dan dient op grond van artikel 3, eerste lid, van het IVRK het belang van het kind een eerste overweging te zijn bij (overheids)beslissingen.

²⁵Kidsrights index 2023: ‘Nederland daalt 16 plaatsen op Kidsrights index en schendt een aantal fundamentele kinderrechten’, [Kidsrights.org](https://www.kidsrights.org), geraadpleegd op 22 maart 2024, www.kidsrights.nl (zoeken op: index nederland kinderrechten).

²⁶ ‘Inspecties slaan alarm over opvang asielkinderen’, www.parool.nl, 3 mei 2023, www.parool.nl, (zoeken op: inspecties opvang asielkinderen).

²⁷ Zie noot 25.

Op de staat rust dan ook de vergaande verplichting om kinderen die aan haar zorg zijn toevertrouwd, bescherming te bieden. Dit volgt ook uit artikel 3, tweede en derde lid, van het IVRK.

Volgens het NJCM maken de onder I tot en met IV genoemde actualiteiten duidelijk dat het niet-vooringenomen luisteren naar de mening en ervaringen van kinderen en jongeren een hoge prioriteit moet hebben. De overheid moet kinderen en jongeren betrekken en hen inspraak geven bij zaken die hen betreffen. Zodoende hoort kinder- en jongerenparticipatie een prominente plek te krijgen in de besluitvorming. Alleen zo komen de noodzakelijke maatschappelijke veranderingen tot stand, wordt recht gedaan aan de groeiende autonomie van kinderen en kunnen ze beter worden beschermd tegen onvoorziene, ongewenste gevolgen van overheidsmaatregelen.²⁸ Dit alles vraagt om een mentaliteitsverandering.

Tot slot

De algemene tendens is dat de overheid de bescherming van mensenrechten op meerdere terreinen onvoldoende naleeft. Dit is een hoogontwikkeld land als Nederland onwaardig. Daarom vertrouwt het NJCM erop dat uw Staatscommissie bovenstaande aanbevelingen ter harte neemt bij het formuleren van uw advies aan de regering, parlement en de rechtspraak. Het NJCM vindt het van groot belang dat zij voortvarend aan de slag gaan met het uitbannen van kinderarmoede en het verbeteren van de bestaanszekerheid, kansengelijkheid en de rechtsbescherming van kinderen. Daarnaast doet het NJCM een (herhaald) beroep op de nieuwe regering om het klachtenprotocol bij het IVRK te ratificeren en het Nederlandse voorbehoud op de artikelen 26 IVRK, 37(c) en 40 IVRK op te heffen, zoals uiteengezet in bijlagen²⁹ bij deze brief.

Als u vragen heeft over het bovenstaande, beantwoorden wij deze gaarne. Mocht uw commissie interesse hebben om de door ons van belang geachte thema's en onze aanbevelingen verder te verkennen, dan staat het NJCM uiteraard open om daarover met u bijvoorbeeld tijdens een rondetafelgesprek van gedachten te wisselen.

Hoogachtend,

Kavita Hira, Voorzitter NJCM

Aysel Sabahoglu, Voorzitter werkgroep Jeugdrecht

Auteurs:

Anouk van Beijsterveldt, Lid werkgroep Jeugdrecht NJCM

Ayla Yayla, Lid werkgroep Jeugdrecht NCJM

Daniela Stojkovic, Lid werkgroep Jeugdrecht NJCM

---

²⁸ 'Burgers over democratie en rechtsstaat: Kennisnotitie voor de Staatscommissie rechtsstaat' | [Rapport](#) | Sociaal en Cultureel Planbureau, 2024, p. 8

²⁹ Zie noot 2.

Bijlagen:

- 1. Brief van NJCM, d.d. 8 februari 2024 aan de informateur en de formerende partijen**
- 2. Oplegbrief van NJCM, behorend bij de brief van 8 februari 2024**